

16. لیرو (*Abelmoschus (=Hibiscus) esculentus L.*)

16.1. بیژندگلو

لیرو د Malvaceae د کورنۍ پورې تعلق نیسي. دگرم موسم د لیرو مهمو سبزیجاتو د جملې څخه دی چه په مشرقی کی کرل کیږي. لیرو د خپل نازکه، غیر فایبری د خورلو وړ پوښ یا پلي لپاره کرل کیږي. د بزگرانو تر منځ دا لیر مشهور سبزی دی ځکه چه کرل یی آسانه وي، مختلفو چاپیریالونو سره ښه توافق کوي او لوړه غذایی ارزښت لري. شني نازکه لیروگانې د A,B,C ویتامینونو، پروتین، کلسیم، اوسپنی، مگنیزیم او نورو منرالونو څخه غني وي. همدارنگه آیودین لري. که څه د مشرقی په کثره ولسوالیو کی لیروگان کرل کیږي، لاندینی ولسوالیانی د لیرو د تولید په وجه شهرت لري: خاص کنړ او اسداباد چه د کنړ د ولایت پورې اړه لري، او په ننگرهار کی بتي کوټ، غني خیل، کوز کونړ او کامه.

16.2 نوعي يا ډولونه

د لیروگانو لیر مهم ډولونه چه د هند او پاکستان څخه راورل شوي دی Pusa Sawani، سبز پري، او ترناب گرین دي. امریکایی ډولونه Clemson Apineless او Annie Oakley هم شته دي. ټولې نوعي یې په آزاد ډول القاح شوي دي بدون د Annie Oakley څخه چه دوه رگه دي. 15.1 جدول د لیروگانو د ځینو عامو ډولونو خصوصیات تاسې ته ښيي.

16.1 جدول: د لیروگانو د ځینو عامو ډولونو خصوصیات

یادونی	تر پوخوالی پورې ورځي	رنگو شکل	نوع يا ډول
تجارتی	60	شین، کمرنگه شین	Pusa Sawani (OP)
تجارتی، د کورني باغونو لپاره	65	د ستوري شکل، متوسط شین	Sabz Pari (OP)
تجارتی، د کورني باغونو لپاره	55-60	د ستوري شکل، متوسط شین	Clemson Spineless (OP)
تازه او د پروسس کولو لپاره	48-52	د ستوري شکل، ټینگ شین	Annie Oakley (H)

16.3 د تولیدولو عملونه

16.3.1 اقلیم

لیرو د تولید لپاره یو اوږد او گرم موسم ته ضرورت لري. دا د استوایی منطقو یو سبزی دی خو په سږو منطقو کی چه د ۱۸-۳۵ سانتي گراد پورې تودوخه ولري، هم کرل کیږي. د حرارت ښکت درجه د لیر وخت لپاره نشي تحمل کولای او

پرخه خو یی وژني. د تخم شنه کیدل د ۲۵-۳۰ سانتي گراد پوری ډیر بڼه واقع کیږي او د ۲۰ درجو څخه ښکته نه واقع کیږي. کله چه د ورځی له خوا د حرارت درجه د ۴۲ څخه ډیر یزي، نو گلان یی غورځیږي. که څه هم لیرو د وچکالی په مقابل کی ډیر مقاومت لري، خو بیا هم د بڼي ودی او لوړو حاصلاتو لپاره کافی اوبو ته ضرورت لري.

16.3.2 ځمکه

لیرو په مختلفو ځمکو باندې کرل کیږي خو هغه ځمکي چه بڼه تخلیه ولري، شگلني وي او یا ډیر عضوي مواد ولري، بڼه وده کوي. کله چه په مستقیم ډول تخم په هغو ځمکو کی وکرل شي چه میده خاوره ولري نو مشکله وی چه یو برابر او بڼه بوټي ترلاسه شي. ځینې ډولونه یی ډیر رطوبت تحمل کولای شي، ځینې نور یی لږ څه مالکیني خاوري تحمل کولای شي. د لیرو گانو د بڼه تولید لپاره د حرارت ډیره بڼه pH ۶-۷،۵ ده.

16.3.3 حیواني او کیمیاوي سرې

لیرو گاني د هر ټن د تولید لپاره 10 Kg N, 7.5 Kg P₂O₅ او ۵ کیلو پوتاش ته ضرورت لري. د کبنت څخه یوه میاشت دمخه، په هر جریب باندې باید ۵-۶ ټنه FYM تطبیق شي او خاوري سره بڼه مخلوط شي. د ځمکي د نهایی تیاري په وخت کې، د DAP یوه پوری او د یوریا نیمه پوری په یوه جریب کی تطبیق کړی. د میوي د نیولو د پیل څخه د مخه قوي بوټو ته ډیر زیات نایتروجن مه علاوه کوی. ډیر نایتروجن باعث ددی کیږي چه پانې ډیرې شي او د میوو تولید کم شي.

16.3.4 د تخم اندازه

د تخم اندازه د موسم، د کرلو په طریقه او د نبات د نوع پوری اړه لري. د اوړي د فصل د تخم اندازه په یو جریب باندې ۱.6-2 کیلو پوری ده. په یو گرام کی ۱۴-۱۵ تخمونه وي. ددی لپاره چه ډیر یو برابر فصل تر لاسه کړو، نو بڼه طریقه داده چه د لیرو تخم د کبنت څخه د مخه د ۲۴ ساعتو لپاره په اوبو کی خیشت کړو.

16.3.5 نهالول یا کرل

په مشرقی کی لیرو د څیرو او پولو په سیستم کی کرل کیږي. دا فصل عموماً په ناوخته پسرلي کی کرل کیږي (مارچ – اپریل) او یا په اوړي کی کرل کیږي. په باراني موسمونو کی لیرو په پولو او په اوړي کی په څیرو کی کرل کیږي. ځینې بزگران لیرو په ډنډوکیو کی کړي. تخمونه باید د ۵، ۱-۲ سانتي په ژوروالي وکرل شی، په یو موقعیت کی دوه یا درې تخمونه وکرل شي، او د تخمونو د موقعیتونو ترمنځ باید ۲۰-۳۰ سانتي فاصله اوسي (د نیمه لنډ ډولونو لپاره کمی فاصلی). کله چه تیغی د دریمې حقیقي پانې مرحلې ته ورسیري، باید رنگري شي او په یو موقعیت باندې یو نبات پاتې شي.

د ADP/E اوسنی پیشنهاد د مشرقی لپاره دادي چه ټول سیزجات په اوچتو بسترونو باندې وکرل شي. د لیرو د تولید لپاره د بسترونو د مرکزونو ترمنځ باید ۱،۱ متره فاصله اوسي. باید په متبادل ډول وکرل شي چه او د بوټو ترمنځ ۴۰ سانتي فاصله وي. پدی ترتیب په یو جریب باندې ۹۰۰۰ بوټي ترلاسه کیږي. که چیرې بزگران ډیر یو برابر فصل غواړي، نو بهتره ده چه هغوی باید ځواني تیغی د ۳-۴ پانو په مرحله انتقال او وکړي.

لکه څنگه چه لیرو د ځمکي د حرارت د ۱۶ سانتي گراد د درجو څخه ښکته وده نه کوي، نو په هواره کې د مارچ – اپریل پوری او په تپه زاره ځایو کې د اپریل نه تر جون پوری وکرل شي.

16.3.6 اوبه ورکول

د تخم د کبنت څخه ژر وروسته باید لږ شاتنه اوبه ورکړل شي ترڅو په بڼه توگه شین شي. که چیرې په وختي ډول ډیرې اوبه ورکړل شي، نو ځمکه یخوي او د وده کمزوري کوي. که چیرې د کبنت په وخت کی د ځمکي رطوبت بڼه وي، نو مخکی لدینه چه بیا اوبه ورکړل شي، نبات ۷-۱۲ سانتي پوری وده کړي وي. د اوبو لگولو تکرار د موسم د نبات په نوعی پوری اړه لري. د اوبو فشار حاصلات کموي. په منظم ډول اوبه ورکول ضروري وي. کله چه هوا ډیره گرمه وي، نو

اوبه لگول باید هر ۴-۵ ورځې بعد ترسره شي. د میوې د ډکیدو په صورت کې، کله چه هوا ډیره گرمه وي، نو په هفته کې دوه ځلې اوبه ورکول ضروري وي. د میوې د نیولو په مرحله کې د اوبو فشار د حاصلاتو کمیت او کیفیت کموي.

16.3.7 د اضافی یا زیان رسوونکو بوټو کنترول

د پسرلی او دوبي فصل باید ۲-۳ ځلې خیشاوه شي. د تجارتي غنو فصلونو لپاره، د کښت څخه دمخه د Baseline تطبیق په یو جریب باندې 0.5L یا د Lasso تطبیق د تخم د کرلو څخه وروسته په یو جریب باندې یو لیتر په ورځ کې، زیان رسوونکي بوټي تر کنترول لاندې راوستلي شي. هغه پټي چه په کیمیاوي موادو سره تداوي شوي وي، د تخم د کښت څخه ۶۰ ورځې وروسته یوې خیشاوي ته ضرورت لري.

16.3.8 د ملج یا عضوي موادو د طبقي استعمال

د لیرو د تولید لپاره د عضوي موادو د پوښونو څخه استفاده کول گټور دي ځکه چه ښه رطوبت ساتي، د زیان رسوونکو بوټو وده کموي او خپله د لیرو د پليو د زیاتوالي سبب گرځي.

16.3.9 ځینې بزگران نهایی غوټی پرې کوي. چه د جانیي ښاخونو وده تحریکوي، او نبات کولې شي چه ډیره میوه ونیسي.

16.3.10 حاصلات

د شنو لیروگانو اوسط حاصلات په یو جریب باندې ۱،۵-۲ ټنو پورې دي، لیکن دوه رگه ډولونه یی ډیر حاصل ورکوي (په یو جریب ۳-۴ ټنه)

16.4 د فصل ساتنه

16.4.1 زیان رسوونکي ژوندي موجودات

د لیرو په ځوانو بوټو کې د پانو تخریب ډیر واقع کیږي، نظر زرو بوټو ته. په موسم کې وختي باید څارنه په تکراري ډول ترسره شي ترڅو د حشراتو او د تغذیې ښې نښانې وکتل شي. که چیری د حشراتو یا نورو ژونديو موجوداتو د تغذیې په اثر په متوسط ډول تخریبات ولیدل شي، نو کنترولې تدابیرو ته شاید ضرورت پېښ شي. هغه حشرات چه د لیرو په پليو باندې تغذیه کوی نظر هغو ته چه د لیرو په پانو تغذیه کوي، ډیر مضر دي. کله چه د گل نیول او د لیرو د پليو تشکیلیدل پیل شي، نو گلان او د لیرو پلی باید د حشراتو یا د حشراتو د تخریباتو لپاره په منظمه توگه وکتل شي.

د گلو په غوټيو باندې د ایفید: 15.2 شکل حشرات

16.4.1.1 Aphids (*Myzus persicae*, *Macrosiphum euphorbiae*, *Uroleucon pseudambrosiae*.)

سپړی د نباتي انساجو د سوري کولو پواسطه تغذیه کوي. خوله یی د سنتو په شان ساختمانونه لري او د نبات څخه اوبه او غذایی مواد زبېښي. د سپړيو ډیره درنه حمله کیدی شي چه ډیر ځوان نباتات ووژني. دا حشرات همدارنگه د نبات په سطحه باندې زیات مقدار honeydew ذخیره کوي، چه د چنپاسکو د پیداکیډو سبب گرځي.

شکل 15.3: Aphid colony
Source: unknown

کنترول: دا حشرات د نبات د سطحې څخه د اوبو د سپړي او یا د صابون د محلول پواسطه لرې کیدی شي. **Azadirachtin (Neemix®)** چه یو طبیعي ترکیب دی او د neem د ونې څخه ترلاسه کیږي، د حشرې د ودې تنظیموونکي فعالیت لري. دا ترکیب ددی حشراتو یعنی Aphids او نورو حشراتو په کنترول کې استعمالیږي. د تطبیق اندازه یی په یو جریب باندې ۲۰ گرامه فعاله ماده ده. دا ماده تر حاصل ټولولو د ورځې پورې تطبیقیدلې شي. او د څلورو ساعتونو لپاره باید کارکوونکي ساحې ته داخل نه شي (د کارگرانو د ساتنې د معیار په اساس). ددی حشراتو د خاصو نوعو د کنترول لپاره ملټین هم استعمالیږي. د تطبیق اندازه یی په جریب باندې ۲۵۰ گرامه ai ده.

16.4.1.2 د تیغو او میوو سوری کونکې حشرې (*Earias vittela* and *E. insulana*)

Figure 15.4: Okra fruit borer

Source: unknown

ددې حشراتو واقعات معمولاً د باراني موسم څخه وروسته په مرطوبو شرایطو کې لیدل کېږي. بنځینه کاهل شکل یې په پانو، غوټیو او په نازکو میوو باندې په منفرد شکل هگی اچوي. مخکې لدینه چه میوه تشکیل شي، په تیغه کې ننوځي او د تیغې په داخل کې تغذیه کوي. وروسته بیا میوه کې ننوځي او دننه پکې تغذیه کوي. اخته شوي میوي د مصرف لپاره مناسبې نه وي.

کنترول: اخته شوي میوي او تیغې باید په منظمه توګه لرې شي او په خاوره کې

ژور څښي شي. د Endosulfan 35 EC (2 ml/liter of water) او Lorsban (2 ml/liter of water) د سپرې څخه استفاده دا حشرات په موثره توګه کنترولوي شي. د سپرې کولو څخه دمخه، د نباتاتو ټولې اخته شوي برخې باید لرې شي.

16.4.1.3 Leaf hopper (*Amrasca biguttula biguttula*)

Figure 15.5: Leaf hopper

Source: unknown

دا حشرات فصل په لمړنيو مرحلو کې تر حملې لاندې راولي. د پانو په لاندینې برخه کې کوچني، شین بخن بچي او غټ حشرات لیدل کېږي. بچي او غټان یې د پانو د حجراتو څخه شیره زببیني. په نتیجه کې پاني پورته خواته تاویري او سوځیدلې په نظر راځي چه ټولې پاني ته څپریري. د اخته شوو نباتاتو وده کمزوري وي.

کنترول: د تخم د کرلو په وخت کې د Carbofuran/Furradon 3 G

(200g a.i./jerib) د کاربرد په موثره توګه مضره حشرات کنترولوي. د فصل سپرې کول د Monocrotophos (0.05%) پواسطه هر دوه اونۍ وروسته بڼه کنترول تهیه کوي.

16.4.1.4 White Fly (*Bemisia tabaci*)

Figure 15.6: White fly

Source: Unknown

دا د شیدو په شان کوچني حشرات، غټان او بچي یې د نباتي پانو د حجرو په شیره باندې تغذیه کوي. او پاني پورته خوا ته تاویري او وچیري. دا حشرات همدارنگه د یو ډول ویروس چه yellow vein mosaic virus نومیري، انتقالوي.

کنترول: په خاوره باندې د Carbofuran (200 g a.i./jerib) د کاربرد

کښت په وخت کې او د Dimethoate (0.05%), Metasystox (0.02%) یا Nuvacron (0.05%) پواسطه د پانو سپرې کول ۴-۵ ځلې، د لسو ورځو په وقفه، ددې حشراتو نفوس کنترولوي.

16.4.2 ناروغي

ناروغي او مضره حشرات چه په لیروګانو باندې پیدا کیږي کال په کال تغیر کوي. د ناروغيو شدت، تکرار د میزبان نبات په مقاومت او چاپیریالي شرایطو پورې اړه لري.

Fusarium Wilt (*Fusarium oxysporum* f. sp. *vasinfectum*) 16.4.2.1

دا ناروغي د فنگس پواسطه رامنځ ته كيږي چه په ځمكه كې د ډير وخت لپاره پاتې كيږي. په ابتدا كې نباتات د مراوي كيدو موقتي علامې بڼي چه بيا دايمي كيږي او پرمخ ځي او نوري برخي هم متاثره كوي. د اخته شوو نباتاتو پاني ژيريږي، پرسيري او د راغورځيدلو علامې بڼي. بالاخره نبات وژل كيږي او ميوي يې په مناسب ډول وده نشي كولاى. په زرو نباتاتو كې پاني په ناگهاني توگه مراوي كيږي او د غاړې په منطقه كې د رگونو بندل ژيريږي يا نسواري كيږي. دا فنكي د ريشو په سيستم حمله كوي او د اوبو حركت او جريات بنديري. كه چيري يوه په ناروغي اخته ساقه په اوږدوالى نيمه شي، نو د رگونو بڼلونه د تورو كرښو په څير په نظر راځي.

کنترول: كله چه دا مكروب په ځمكه كې ځاى ونيسي، نو د وخت په تيريدو سره ډيريږي تر هغې چه ليرو نور په ځمكه نه كرل كيږي. د فصل تر منځ د اوږد دوران قايمول ددى موجوداتو د نفوس د كمولو لپاره ضروري وي. د Karathane (۶ گرامه په ۱۰ ليتره اوبو كې)، Bavistin (۱ گرامه په ۱ ليتر اوبو كې)، Allele يا Dithane M-45 ۲-۳ گرامه په يو ليتر اوبو كې) پواسطه دري ځلي سپري كول، د ۵-۶ ورځو په وقفه دا ناروغي كنترولوى شي. د مكمل رسيدلو بوټو پاني بايد د سپري پواسطه په بشپړ ډول لمدي شي.

Powdery Mildew (*Sphaerotheca fuliginea*, *Erysiphe cichoracearum*) 16.4.2.2

دا ناروغي عموماً په زرو پانو او ساقو باندې پيدا كيږي. د اكثره اخته شوو نباتاتو پاني كميري، ځكه چه مخكي د وخته لويږي. ددې ناروغي علامې په پانو او حتي ساقو باندې د كوچنيو، گردو، سپين رنگه داغونو په شكل ليدل كيږي. بالاخره ټوله سطحه د يو پوډرى كټلي پواسطه پوښل كيږي. ددى پوډر اكثره برخه د سپورونو نه تشكيل شوي وي چه د باد پواسطه په آسانى سره نورو همسايه نباتاتو ته انتقاليدې شي. هغه پاني چه شديداً متاثره شوي وي، ژير رنگ اختياري او بيا نسواري كيږي او وچيږي. پاني راغورځيري چه د نبات په وده او پرمختگ باندې خرابر اغيري كوي.

شکل 15.4.7. په ليرو باندې د Powdery mildew ناروغي

Source: unknown

کنترول: قوي او صحتمندي پاني او ساقي دي ناروغي ته ډيري معروضه وي. هغه نباتات چه د تغذيوي فشار لاندې وي، پکې دا ناروغي نظر نورو ته ډير ژر پيدا كيږي. نباتات بايد بڼه اوبه شي او په مناسب ډول سره ورکړل شي او شاوخوا ساحه يې د زيان رسوونکو بوټو څخه پاکه وساتل شي. كه مرض شديد وي، نو کروني كولاى شي چه **Wettable Sulfur (0.2%)** يا **Bavistin (0.1%)** د يوې اونۍ په وقفه باندې تطبيق كړي چه ناروغي په موثره توگه كنترولوى شي.

Yellow Vein Mosaic Virus (YVMV) 16.4.2.3

په لير كې دا تر ټولو مهمه او تباه كوونكي ناروغي ده. د ودې په ټولو مرحلو كې نبات اخته كولاى شي، خو د كښت څخه ۳۵-۵۰ ورځي وروسته نبات په ډير خطر كې وي. دا ناروغي د **White Fly** پواسطه انتقاليري. بيلوونكي علامې يې د ژيرو رگونو متجانسه شبكه ده چه د شنه نسجونو جزيري بندوي. په ابتدا كې اخته شوي پاني يواځې ژير رنگه رگونه د ځانه بڼي خو په وروستيو مرحلو كې ټوله پانه په مكمل ډول ژيريږي. په شديدو حالاتو كې ټوله پانه كم رنگه ژيريږي، او يا

شکل 15.8: د YVMV ويروس

Source:

<http://www.pakissan.com/english/allabout/horticulture/okra.diseases.and.ipdm.shtml>
www.pakissan.com

كريمي رنگ نيسي، او د شينوالي هيڅ اثار پکې نه وي. دا علامې د غذايي عنصرونو د كمبود د حالاتو سره مغالطه كيږي لکه **Mg**، **Fe**، **Zn**. كله نا كله د پانو په لاندني برخو باندې اوچت جوړښتونه ليدل كيږي. هغه نباتات چه په لمريو مرحلو كې اخته شوي وي، لنډ او ټيټ پاتي كيږي. د اخته شوو نباتاتو ميوي پيگه ژير رنگ بڼي او

سوء شکل لري، کوچنی وي او جوړښت يې سخت وي.

کنترول: په وپروس د اخته شوو نباتاتو ایسته کول، د هغو ډولونو کرل چه د ناروغیو په مقابل کې مقاومت ولري د ناروغی ووقوعات کموي. د White fly د حشراتو د نفوس کمول ددی وپروس چانس کموي. د کښت په وخت کې د Carbofuran (200 g a.i./jerib) تطبیق په خاوره کې، د Dimethoate (0.05%), Metasystox (0.02%) or Nuvacron (0.05%) پواسطه په پانو باندي ۴-۵ ځلې سپري د لسو ورځو په وقفه په موثر ډول د white fly نفوس کنترولوي.

16.5 د حاصل ټولول او د ټول شویو حاصلاتو اداره کول

16.5.1 د حاصل ټولول

د کښت څخه ۴۵ ورځې وروسته لمړني لیروگانې د ټولولو لپاره چمتو وي. د حاصل د ټولولو موده ۳۰-۴۰ ورځې ادامه کوي. د ځوانو دانو د ټولولو لپاره ډیر ښه وخت د گل د نیولو څخه ۶-۷ ورځې وروسته وخت دي. دا ډیره مهمه ده چه پخې دانې د بوټي څخه ژر تر ژره لري شي، ځکه که پاتې شي نو آینه حاصلات کموي. معمولاً هغه دانې چه تنکی وي، ځوانې وي او د فایبر لرونکې نه وي باید په منظمه توگه هره ورځ راټولې شي.

په گرمه هوا کې نظر یخې هوا ته د لیروگانو اورډوالی په ډیره چټکۍ سره ډیريږي. نو دا بهتره ده چه په سهار کې را ټولې شي. د ساقې څخه کیدی شي چه لیروگان رامات شي او یا پرې شي. که ډنډرونه یې په آسانی سره مات شي، نو په لاس سره شکول کيږي، داسی چه لیرو قاتیږي او ډنډر یې ماتيږي. هغه خلک چه حاصلات د لیرو راټولوي باید د دستکشو څخه استفاده وکړي او یا خپل لاسونه ډیر پرمینځي تر څو د لیروگانو د وینتانو څخه متاثره نه شي.

لیرو بازار ته د انتقال: 15.9 شکل
لپاره بسته شوی دي.

Source: unknown

16.5.2 درجه بندی او بسته بندی

د حاصل د ټولو څخه وروسته باید سیوري ته وساتل شي او پام باید وشي چه د ژوبلو او زخمونو څخه مخه ونیول شي. لیروگان د جسامت، پوخوالي او عمومي ظاهري ښې په اساس په کتگوریو باندي وویشل شي. زخمې شوي لیروگانې په بازار کې کم ارزښت لري. که لیروگان لرو بازارونو ته لیږل کيږي، باید په توکریو یا بوجیو کې انتقال شي. که بهر ته صادرېږي نو په کریټونو کې وروسته لدینه چه درجه بندی شي، ایښودل کيږي. که چیری د درجه بندی څخه په مخکیني ماښام باندي لیروگان راټول شوي وي،

نو د شپې له خوا باید په لیروگانو باندي اوبه وپاشل شي. ترڅو د راتلونکي سهار لپاره یې تازه وساتي.

16.5.3 بازار یابي

د ټولولو څخه وروسته تازه لیرو باید ژر تر ژره خرڅي شي. تولیدات باید د انتقال په وخت کې په احتیاط سره اداره شي ترڅو صارفینو ته تازه وروسیږي. کوچنی او تنکی لیروگانې په ښه بیه خرڅیږي.

16.5.4 ذخیره

لیروگان باید په غټو بکسونو کې ذخیره نه شي ځکه چه د هوا جریان قطع کيږي او لیرو سپینیږي. لیرو باید د اوبو د سپري پواسطه وښخل شي او یا په ساده توگه د اوبو په غټو ټانکونو کې کینودل شي، ترڅو پاکي شي. د مینځلو لپاره اوبه باید د کلورین (۷۵-۱۰۰ ppm) پواسطه معامله شي. اضافي اوبه باید د بسته بندی څخه دمخه تری لري شي.

لیرو په تجارتي توگه د حرارت په ۷-۱۰ °C کې چه نسبي رطوبت یې ۹۰-۹۵ % وي، د دوه اونیو لپاره ذخیره کیدی شي. لیروگان ژر خرابیږي ځکه چه سریع تنفس لري. کله چه د حرارت درجه د ۷ °C څخه ښکته شي، نو په لیروگانو

کې د یخ په وجه ژوبلې پیدا کیري چه په سطحه باندې کیدې شي کوچنی کندي پیدا شي، رنگ یی بی رنگه شي، او یا ژر خوسا شي.